MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Archeologienota

Verslag van resultaten
Proefsleuvenonderzoek

WORTEGEM RIJBORGSTRAAT
(prov. Oost-Vlaanderen)

Auteurs: Thomas APERS, Matthias GALLOO,
Christof VANHOUTTE

Projectcode: 2017I116

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
B - 8770 Ingelmunster

T +32 51 31 60 80
F +32 51 30 22 37
info@monument.be

R.P.R Gent, afd. Kortrijk
BTW BE 0441.337.825
monument.be

MONUMENT
GROUP

Projectcode:	2017I116
Naam erkende archeoloog:	Thomas Apers
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2016/00110
Locatiegegevens:	Wortegem-Petegem Rijborgstraat (zie plan in bijlage 1, 2 en 3 in verslag van resultaten bureauonderzoek)
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	X: 88303.5, Y: 172794.53; X: 88482.1, Y: 173014.77
Kadastergegevens:	Wortegem-Petegem, Afdeling 1, Sectie A, percelen: 622 (partim) en 625f (partim) (zie plan in bijlage 2) verslag van resultaten bureauonderzoek)
Topografische kaart:	zie plan in bijlage 1 en 2 in verslag van resultaten bureauonderzoek
Begindatum onderzoek:	25/09/2017
Einddatum onderzoek:	25/09/2017
Relevante termen thesauri:	middeleeuwen, proefsleuvenonderzoek, restgeul
Plan met afbakening verstoorde zones:	/
Alle betrokken actoren	Thomas Apers (erkend archeoloog), Matthias Galloo (archeoloog-assistent), Christof Vanhoutte (erkend archeoloog), Kenny Van Marcke (contactpersoon initiatiefnemer)
Betrokken personen buiten het project	/
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

© Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat 54, 8770 Ingelmunster. Figuren: Monument Vandekerckhove nv, tenzij anders vermeld. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

0. INHOUDSTAFEL

0. INHOUDSTAFEL **3**
1. BESCHRIJVEND GEDEELTE **4**
1.1. ONDERZOEKSOPDRACHT 4
1.1.1. Vraagstelling 4
1.1.2. RANDVOORWAARDEN 5
1.1.3. GEPLANDE WERKEN 6
1.2. WERKWIJZE EN STRATEGIE 8
1.2.1. Beschrijving en motivering onderzoeksstrategie 8
1.2.2. Organisatie van het vooronderzoek 9
1.2.3. Gebruikt materiaal 10
1.2.5. Inbreng specialisten 10
2. ASSESSMENTRAPPORT **11**
2.1. ASSESSMENT VONDSTEN 11
2.2. ASSESSMENT STALEN 11
2.3. ASSESSMENT CONSERVATIE 11
2.4. ASSESSMENT SPOREN 11
2.4.2. Stratigrafie *12*
2.4.2. Sporenbeschrijving *14*
2.5. ASSESSMENT ONDERZOCHTE GEBIED 16
2.5.1. Landschappelijke ligging *16*
2.5.2. Historische situering *16*
2.5.3. Archeologisch kader *16*
2.5.4. Datering en interpretatie *16*
2.5.5. Gemotiveerde interpretatie van vondsten en sporen *16*
2.5.6. Confrontatie met resultaten bureaustudie *17*
2.5.7. Synthese *17*
2.6. POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING 18
2.6.1. Aard van de potentiële kennis *18*
2.6.2. Beantwoording onderzoeksvragen *18*
2.6.3. Waardering *19*
2.7. KADER VOOR EXPLOITATIE VOOR POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING 20
2.8. SAMENVATTING 21
3. BIBLIOGRAFIE **23**
3.1. UITGEGEVEN BRONNEN 23
4. PLANNENLIJST EN BIJLAGEN **24**

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1. Onderzoeksopdracht

1.1.1. Vraagstelling

De bedoeling van het archeologisch onderzoek is te achterhalen of archeologische sporen en structuren herkend kunnen worden binnen het projectgebied (zie figuur 1). Hiertoe worden volgende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen voorgesteld:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?
- Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?
- Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?
- Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?

Figuur 1: Projectie van het plangebied (rode kader) met de zone voor verder onderzoek (blauwe kader) op een luchtfoto genomen in de periode 2013 - 2015 (© geopunt) (zie bijlage 1).

1.1.2. Randvoorwaarden

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient het terrein onderzocht te worden door middel van vier parallelle proefsleuven (waarvan de twee oostelijke onderbroken zullen zijn vanwege de aanwezigheid van een haag) over het volledige geselecteerde onderzoeksgebied. Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven minimum 12m en maximum 15m (van middenpunt tot middenpunt)[1].

Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en bij voorkeur noordwest-zuidoost georiënteerd. Op die manier is er het meeste kans om sporen van structuren die in de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen hoofdzakelijk zuidoostnoordwest zijn georiënteerd, aan te snijden. Per sleuf wordt machinaal een profielput aangelegd, op een dermate manier dat er een geschrankt patroon ontstaat en men een zicht heeft op de bodemopbouw van het onderzoeksterrein.

Er worden indien nodig extra volgsleuven, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Er wordt 10% van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5% door middel van volgsleuven, dwarssleuven of kijkvensters. Op die manier wordt 12,5% van het onderzoeksgebied onderzocht en kan met een minimale kost een betrouwbare inschatting gemaakt worden omtrent het archeologisch potentieel van de site. Zodoende kan men ook beter de onderzoekstermijn en –kost inschatten bij een eventueel vervolgonderzoek[2].

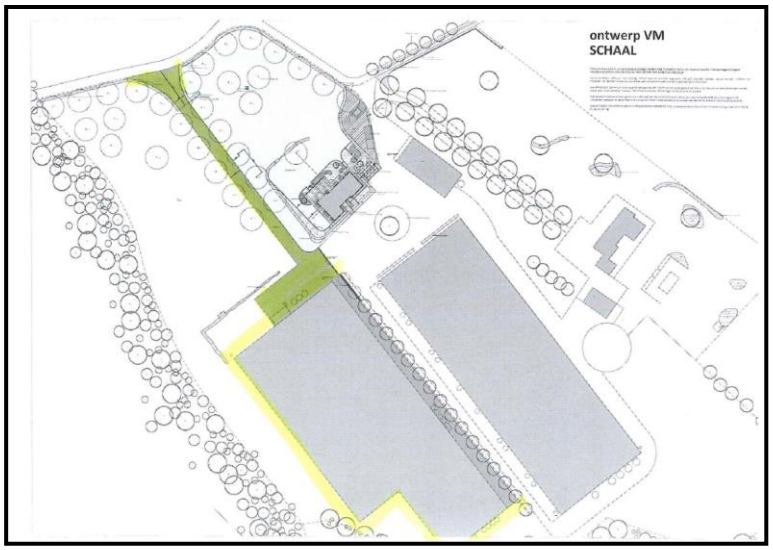
Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden.

De grond wordt gescheiden afgegraven (teelaarde, moederbodem) en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt.

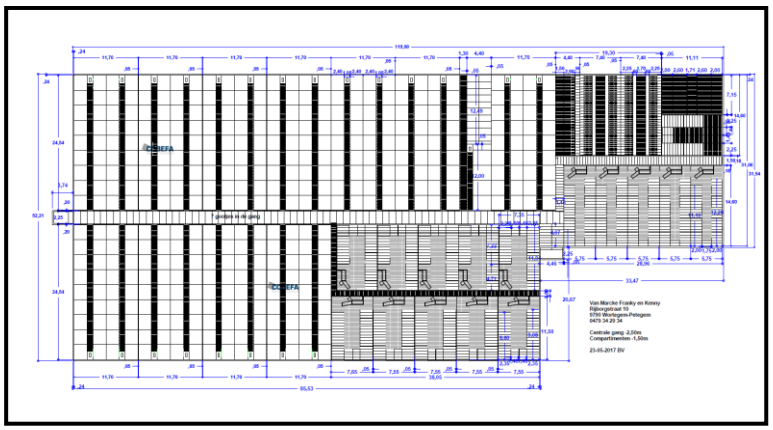
[1] Als men de kosten-baten afweging maakt, is deze methode van proefsleuven het meest aangewezen om archeologische sites op te sporen en te prefereren boven andere systemen. Zie Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48. Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie.
[2] HANECA A., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. & ERVYNCK A. 2016

1.1.3. Geplande werken

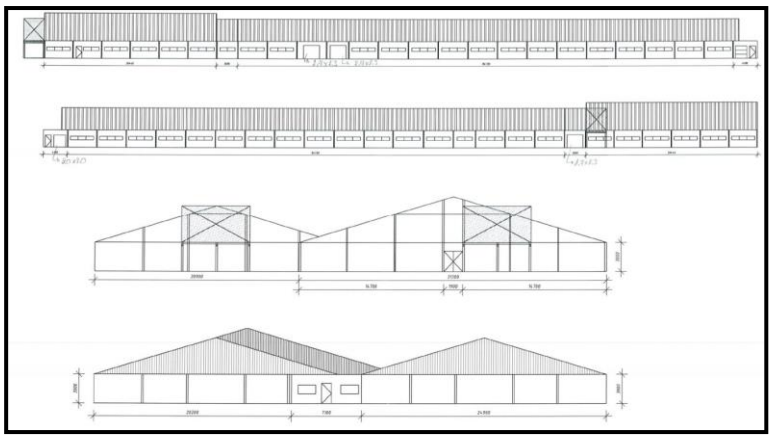
De geplande werken hebben betrekking op het bouwen van een onderkelderde zeugenstal en betonverharding rondom. De volledige oppervlakte van de stal zal onderkelderd worden. Het projectgebied is bij benadering 12 760m²; de stal zal een oppervlakte van ca. 5820m² bedragen. De verhardingen zullen een oppervlakte van ca.2220m² beslaan. Circa 8040m² zal verstoord worden door de geplande werken. Voor de bouwwerken starten, wordt de grond ter hoogte van de te bouwen stal genivelleerd. Hoger gelegen delen worden afgegraven, lager gelegen delen worden opgehoogd. Het niveau waarop het terrein wordt gelijk gelegd bedraagt ca. +39,1m TAW; dit wil zeggen dat er maximaal ca. 0,9m wordt afgegraven en maximaal 0,9m wordt opgehoogd. Alle afgegraven grond wordt gebruikt voor het ophogen, er zal m.a.w. geen grondoverschot zijn. Over het volledige oppervlak van de stal wordt een vloerplaat met een dikte van ca.18cm gelegd. Er wordt tot 1,68m onder het nieuwe maaiveld uitgegraven om deze aan te leggen. Plaatselijk wordt tot 2,68m onder het nieuwe maaiveld gegraven, voor het aanleggen van de centrale gang (zie zwarte stippellijn op bijlage 4 en figuur 1). De funderingen zullen bestaan uit sleuffunderingen die de contouren van de stal volgen. Deze worden onder de vloerplaat aangelegd en hebben een diepte van 50cm. Dit wil zeggen dat langsheen de contouren van de stal een bodemverstoring van 2,18m wordt verwacht. De bestaande betonnen rioleringsbuis (zie paarse lijn op bijlage 3 in het verslag van resultaten bureauonderzoek) wordt uitgebroken en vervangen door een nieuwe pvc-buis. De huidige buis heeft een diameter van ca. 30cm en zit op een diepte van 50cm ten opzichte van het maaiveld. De diepte van de nieuwe aan te leggen buis is op heden niet gekend. Voor het aanleggen van de betonverharding rondom de stal wordt een bodemverstoring van ca. 25cm ten opzichte van het maaiveld verwacht (zie figuur 2 tot 4).

Figuur 2: Beeld na uitvoering van de geplande werken van het projectgebied en directe omgeving (bron: initiatiefnemer)

Figuur 3: Plattegrond van de te bouwen ondergrondse stalling (bron: initiatiefnemer).

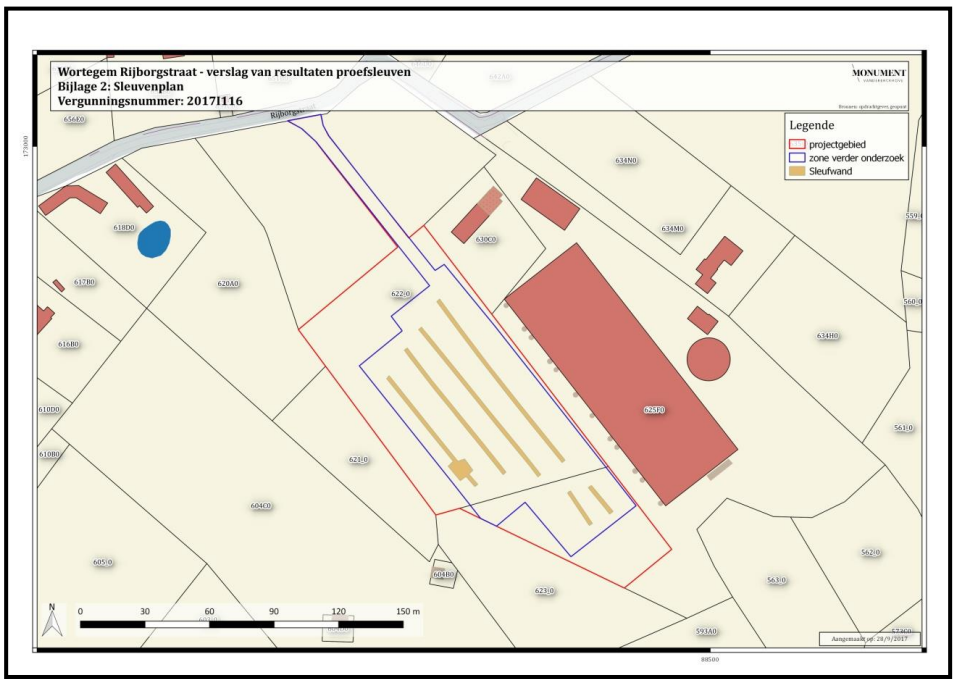
Figuur 4: Bovengrondse doorsnedes van de te bouwen stalling (bron: initiatiefnemer).

1.2. Werkwijze en strategie

1.2.1. Beschrijving en motivering onderzoeksstrategie

Gezien de uitgevoerde bureaustudie de aanwezigheid van een archeologische site niet kon uitsluiten werd voorgesteld om over te gaan op controle op het terrein via proefsleuvenonderzoek. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen geformuleerd worden voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen).

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden zes parallelle, 1,80m brede sleuven met een tussenafstand van ca.15m aangelegd. Op terrein werden sleuven 1 en 2 gescheiden van de resterende sleuven door een gracht met een ingekokerde afvoerleiding. Alle sleuven waren noordwest- zuidoost georiënteerd. Figuur 5 is een plan waarop de verschillende sleuven geprojecteerd staan op het kadasterplan. De zuidoostelijke sleuf is sleuf 1 en de noordwestelijke sleuf is sleuf 6. De oppervlaktes per sleuf zijn weergegeven in tabel 1. De totale oppervlakte van de sleuven bedraagt 823m² (ca. 10,23%). Aangezien het terrein geen archeologisch relevante sporen herbergde, werd geen nutteloos grondverzet gedaan in functie van kijkvensters/volgsleuven (zie figuur 5).

Figuur 5: inplantingsplan van de proefsleuven op het kadasterplan (zie bijlage 3).

Sleufnummer	Oppervlakte (m²)
1	51
2	51
3	187
4	167
5*	12
6*	215
Totaal	823m²

Tabel 1: Opengelegde oppervlaktes per sleuf (inclusief kijkvenster).

1.2.2. Organisatie van het vooronderzoek

Het terreinwerk werd uitgevoerd door veldwerkleider Christof Vanhoutte en archeoloog-assistent Matthias Galloo. Tevens werd voorafgaand een beroep gedaan op het aardkundig bedrijf Geosonda nv. Het veldwerk vond plaats op 25 september en werd aansluitend gedicht. Monument Vandekerckhove nv deed beroep op de firma Bekaert voor het kraanwerk (zie figuur 6).

Figuur 6: Zicht op het terreinwerk ter hoogte van sleuf 1.

1.2.3. Gebruikt materiaal

Voor het afgraven werd gebruik gemaakt van een rupskraan met een platte graafbak van 1,80m breed. De bodem werd afgegraven tot op het archeologisch relevante niveau, waar de sporen zichtbaar werden. Dit gebeurde steeds onder begeleiding van de veldwerkleider om te verzekeren dat de juiste diepte werd bekomen. Onmiddellijk na het uitgraven werden de sporen opgeschaafd, gefotografeerd (code **WORI17 2017I116**) en beschreven. Teneinde een goed inzicht te krijgen in de bodemopbouw werden verspreid over het terrein een vijftal wandprofielen schoongemaakt, gefotografeerd, beschreven en ingetekend op schaal 1:20. De foto's werden genomen met een Nikon van het type Coolpix waterproof 18m/59ft Shockproof 2m 6.6ft met optical zoom 4.3-21.5mm 1:2.8. Alle vondsten werden gerecupereerd per context en in een vondstenzakje gestoken samen met een vondstenkaartje. Het digitaal inmeten van de sporen en het bepalen van de hoogte van het terrein en de afgegraven niveaus (in TAW) werd gedaan door middel van een GPS toestel.

1.2.5. Inbreng specialisten

Niet van toepassing.

2. ASSESSMENTRAPPORT

2.1. Assessment vondsten

De assessment van de vondsten kan geraadpleegd worden in bijlage 4.

2.2. Assessment stalen

Niet van toepassing voor dit onderzoek.

2.3. Assessment conservatie

Niet van toepassing voor dit onderzoek.

2.4. Assessment sporen

De beschrijving van de sporen kan gevolgd worden op de plannen in bijlage 3.

2.4.2. Stratigrafie

De bodemopbouw ten zuiden van de haagscheiding (sleuf 1 en 2) verschilde sterk van deze ten noorden hiervan (sleuf 3 tem 6). In het zuiden was de oorspronkelijke bodem deels opgehoogd met een ophogingslaag van 0,40m voor sleuf 2 en tot 0,60m voor sleuf 1 bovenop de oude bouwvoor. De aanwezigheid van nog intact bewaarde plantenresten langs de bovenzijde duidt op de recente oorsprong van het ophogingspakket. De bouwvoor was gemiddeld 0,40m dik, waaronder de oorspronkelijke moederbodem nog intact bewaard was. De ophoginglaag, bestaande uit puinresten, plasticafval en gecomposteerde mest kan vermoedelijk gelinkt worden aan de afbraak van een nabijgelegen stalling. Het ophogingspakket nam af in zuidwestelijke richting af. In het uiterste zuiden van sleuf 2 was deze niet meer aanwezig en was de bodemopbouw dezelfde als deze in sleuven 3 tem 6 (zie figuur 7).

De stratigrafische opbouw in het noordelijk deel van het projectgebied bestond uit een ca. 0,40m dikke ploeglaag (Ap) die zich in het zuidwestelijke deel van het terrein meteen op de C-horizont bevond. In het centrale en noordoostelijke deel bevond zich hieronder een dunne, maar duidelijk afgelijnde B-horizont. De moederbodem of C-horizont bestond uit oranjig gele lichte zandleem (zie figuur 8). Profiel 3 wordt in bijlage 5 verder bepsproken als referentieprofiel.

De vaststellingen op basis van de gezette bodempofielen komen overeen met de resultaten uit het booronderzoek uitgevoerd door Geosonda nv op 21/08/2017 (zie verslag van resultaten landschappelijk booronderzoek). Hierbij werd hellingopwaarts bij sleuf 3 tot 6 nog een tussenliggende aanrijkingshorizont aangetroffen, waar deze naar het zuiden toe volledig verdwenen was. Dit is het gevolg van een erosiegevoelig terrein waarbij de top van de B-horizont erodeerde en werd opgenomen in de ploeglaag. Hieruit volgt een matige tot slechte bewaring van het bodemarchief.

Tot slot werd tijdens het booronderzoek langs zuidelijke zijde van sleuf 6 tussen 90cm en 140cm diepte een kleïig, organisch facies aangetroffen. Deze laag kan in verband gebracht worden met een nat afzettingsmilieu zoals een lokale depressie of een geul. De basis van deze boring kenmerkte zich door een glauconietrijk sediment. Deze zandige laag bevat schelpen wat op een marien afzettingsmilieu wijst.

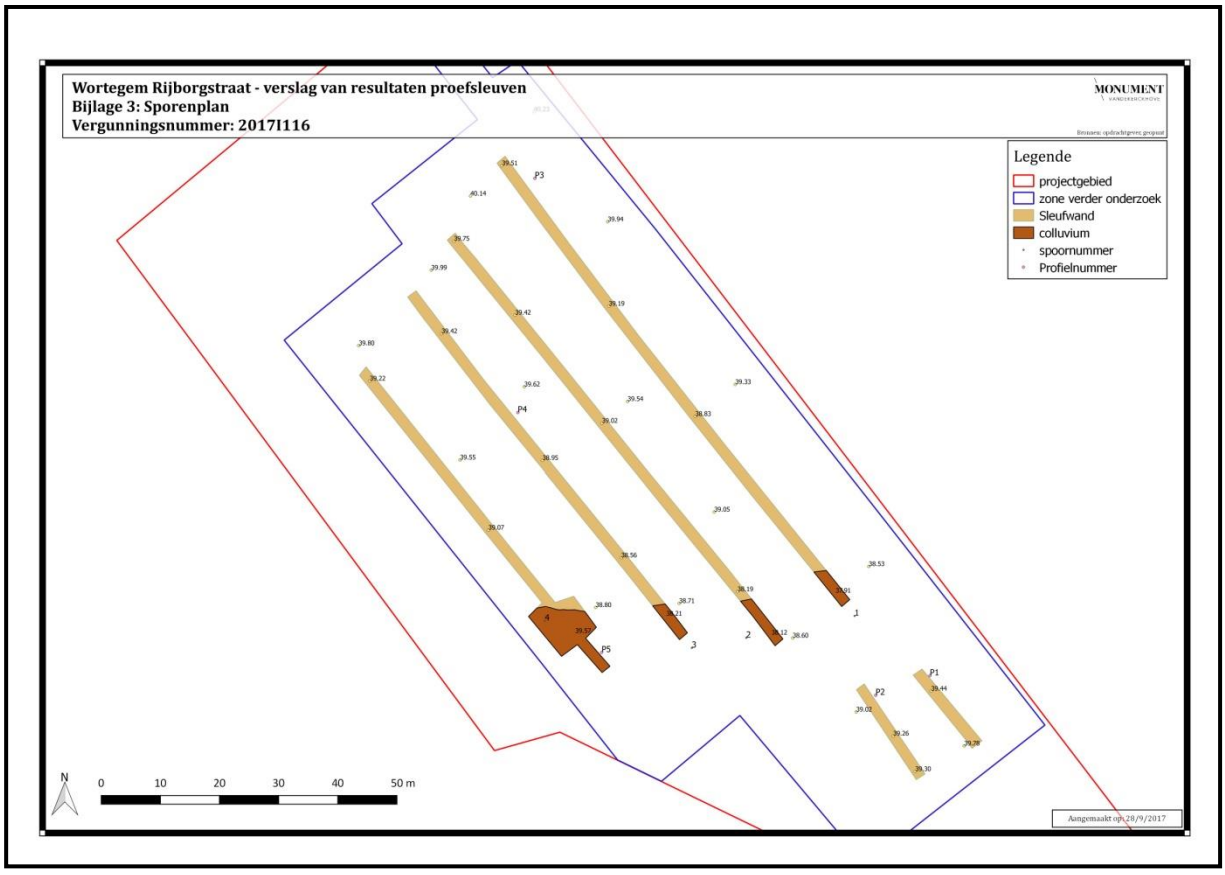

Figuur 7: Bodemopbouw ter hoogte van sleuf 1.

Figuur 8: Bodemopbouw ter hoogte van sleuf 3.

2.4.2. Sporenbeschrijving

Figuur 9: Sporenplan.

Er werden binnen de proefsleuven geen archeologische sporen aangetroffen. Wel werd langs de zuidelijke rand van sleuven 3 tem 6 een donkerbruinig pakket aangesneden. Het aangetroffen pakket in het zuiden van sleuf 3 tot en met 6 (op figuur 9 en bijlage 3 terug te vinden als spoor 1 tot en met 4) had een west – oost oriëntatie en was minstens 14,80m breed. De aflijning in het vlak en de overgang naar de C-horizont was vrij duidelijk. Tijdens de aanleg van het vlak konden een 14 tal grijs gebakken wandscherven aangetroffen worden die alle in de volle middeleeuwen gedateerd worden. Gecombineerd met de resultaten van het booronderzoek kan verondersteld worden dat het hier gaat om een oude mariene (rest)geul die tot in de vol middeleeuwse periode opgevuld raakte met sediment afkomstig van hogerop de helling (zie figuur 10 en 11).

Figuur 10: Zicht op het colluviaal pakket langs zuidelijke zijde van sleuf 6.

Figuur 11: Aangetroffen vol middeleeuws aardewerk uit de vulling van pakket 4.

2.5. Assessment onderzochte gebied

2.5.1. Landschappelijke ligging

Zie hoofdstuk 2.1. in het verslag van resultaten bureaustudie.

2.5.2. Historische situering

Zie hoofdstuk 2.2. in het verslag van resultaten bureaustudie.

2.5.3. Archeologisch kader

Zie hoofdstuk 2.3. in het verslag van resultaten bureaustudie.

2.5.4. Datering en interpretatie

Op het projectgebied werd een licht lemige zandgrond aangetroffen met een 40cm dikke ploeglaag. Uitzondering hierop zijn sleuf 1 en 2. Deze liggen in een zone die recent werd opgehoogd. De dikte van de ploeglaag bedraagt hier ook gemiddeld 40 cm, maar deze ligt op een ophogingspakket met een dikte varierende tussen 40 en 60 cm. Het archeologisch niveau bevond zich in sleuf 1 en 2 (zuidoostelijke deel projectgebied) op ca. 39,22m TAW. In sleuf 3 tot en met 6 (centraal tot noordwestelijk deel projectgebied) bevond het archeologisch niveau zich op ca. +39,51m TAW.

Langs de zuidelijke grens van sleuf 3 tot en met 6 kon een donkerbruinig pakket vastgesteld worden. Op basis van het booronderzoek kan verondersteld worden dat het hier gaat om een oude mariene (rest)geul die tot in de vol middeleeuwse periode opgevuld raakte met sediment die hoger op de helling weg erodeerde. Het aangesneden pakket werd gedateerd in de volle middeleeuwen op basis van het aangetroffen vondstenmateriaal. Dit proces kwam op het einde van de volle middeleeuwen tot stilstand, waarschijnlijk als gevolg van het afzwakken van de hellingsgraad van het terrein.

2.5.5. Gemotiveerde interpretatie van vondsten en sporen

Centraal in het projectgebied werd een oude mariene (rest)geul aangesneden die tot in de vol middeleeuwse periode opgevuld raakte met sediment afkomstig van hogerop de helling.

2.5.6. Confrontatie met resultaten bureaustudie

Op basis van de bureaustudie werd gesteld dat het niet duidelijk was of er op het projectgebied sprake was van begraven paleobodems of een aanwezigheid van sites uit het neolithicum, de metaaltijden, de Romeinse periode, de middeleeuwen of recenter periodes. Na boringen en proefsleuvenonderzoek bleek dat er geen sprake was van begraven bodems (zie verslag Geosonda nv in het verslag van resultaten landschappelijk booronderzoek), noch van sporen uit de hierboven vernoemde periodes. Het enige dat werd aangetroffen was een oude mariene (rest)geul aangesneden die tot in de vol middeleeuwse periode opgevuld raakte met sediment afkomstig van hogerop de helling. Het zuidelijke deel van het projectgebied kende zeer recent een ophoging tot 1m.

2.5.7. Synthese

Het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem onder de vorm van proefsleuven heeft duidelijkheid verschaft omtrent de aan- of afwezigheid van archeologische sporen binnen het projectgebied. Dit bracht slechts een opgevulde (rest)geul en een zeer recente ophogingslaag aan het licht. De ophogingslaag is te recent en het kennispotentieel bij vervolgonderzoek op de opgevulde (rest)geul is te klein om verder archeologisch vooronderzoek te adviseren.

2.6. Potentieel op kennisvermeerdering

2.6.1. Aard van de potentiële kennis

De kennisvermeerdering na dit archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem onder de vorm van proefsleuven bestaat erin dat het centrale tot noordelijke deel van het projectgebied zeker tot in de volle middeleeuwen onderhevig was aan een proces van hellingserosie. Hierbij werd een colluviaal pakket gevormd in het centrale deel van het projectgebeid. Daarnaast werd ook de aanwezigheid van een zeer recente ophogingslaag in het zuiden van het projectgebied vastgesteld.

2.6.2. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?

  Nee, er werden geen archeologische sporen aangetroffen. De aangetroffen vondsten zijn afkomstig uit een tot in de vol middeleeuwse periode opgevulde (rest)geul die zich in de meest zuidelijke delen van sleuf 3 tot en met 6 bevond. In sleuf 1 en 2 bevonden zich zeer recente ophogingslagen.

- Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?

  Niet van toepassing.

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

  De sporen maken geen deel uit van één of meerdere structuren.

- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

  Niet van toepassing.

- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?

  Er werden geen indicaties voor artisanale activiteiten aangetroffen.

- Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?

  De resultaten van het proefsleuvenonderzoek tonen aan dat er zich geen archeologische site binnen het projectgebied bevindt.

- Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?

  De aanwezigheid van een opgevulde oude (rest)geul geeft aan dat er tot in de volle middeleeuwen een proces van hellingserosie werkzaam was op de site. Deze kan mogelijk aanwezige, noordelijker gelegen sporen hebben weg geërodeerd. Het aantreffen van vroeg tot vol middeleeuwse vondstmateriaal in dit colluviaal pakket geeft aan dat er tijdens deze periode menselijke aanwezigheid was hoger op de helling.

- Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?

  Het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem heeft duidelijkheid verschaft omtrent de aan- of afwezigheid van archeologische sporen binnen het projectgebied. Aangezien geen archeologische sporen werden aangetroffen, wordt geen verder archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd.

2.6.3. Waardering

De prospectie met ingreep in de bodem leverde het bewijs dat tijdens de vroege tot volle middeleeuwen zich een proces van hellingserosie heeft afgespeeld op de site. Dit resulteerde in het vormen van een opvullingspakket ter hoogte van een oude (rest)geul in het centrale deel van het projectgebied. Dit proces kan gezorgd hebben voor de erosie van meer noordelijk hoger gelegen sporen. Zeer recent werd het zuidelijk deel van het projectgebied tot 1m opgehoogd. De gronden waren vermoedelijk lang in gebruik als akkerland of weiland, getuige het ontbreken van archeologische grondsporen.

2.7. Kader voor exploitatie voor potentieel op kennisvermeerdering

Verder onderzoek op het projectgebied wordt niet aanbevolen en zou niet leiden tot een vermeerdering van de kennis.

2.8. Samenvatting

Op basis van de geplande werken ter hoogte van huisnummer 10 (perceelsnummers 622 (partim) en 625f (partim) aan de Rijborgstraat in Wortegem-Petegem drong zich na een grondige bureaustudie een archeologisch vooronderzoek op. Het projectgebied is 12 760m² groot en zal een onderkelderde zeugenstal en aanpalende verhardingen huisvesten. Hierbij zal ca. 8040m² verstoord worden door de geplande werken.

Op terrein werden 6 sleuven aangelegd met NW - ZO oriëntatie. Er werden bij het proefsleuvenonderzeoek geen archeologische sporen opgemeten. Wel werd in het centrale deel van het projectgebied een opgevulde restgeul aangetroffen, verspreid over 4 sleuven. De eindfase van deze opvulling werd gedateerd in volle middeleeuwen op basis van het vondstmateriaal.

Op basis van de gezette profielkolommen kan het terrein onderverdeeld worden in twee bodemtypes. Langs de noordelijke en noordwestelijke zijde gaat het om licht lemige zandbodems met een zwak ontwikkelde B- horizont. Deze is waarschijnlijke het gevolg van de hellingserosie die plaatsvond tijdens de middeleeuwen.
Op het zuidelijke deel van het projectgebied werd - zoals verwacht na het verkennend booronderzoek - ter hoogte van sleuf 1 en 2 een tot 1m opgehoogde bodem aangetroffen. Het gaat hier om een laagte die met het grond- en puinoverschot van de aanleg van de varkenstal die zich ten oosten van het projectgebied bevond, werd opgevuld.

Wegens het gebrek aan archeologische sporen wordt er verder geen archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd. Er dienen geen bijkomende maatregelen genomen te worden.

3. BIBLIOGRAFIE

3.1. Uitgegeven bronnen

- HANECA A., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. & ERVYNCK A. 2016, Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie, Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed.

4. Plannenlijst en Bijlagen

Projectcode	**2017H274**
Onderwerp	**Plannenlijst**
Plannummer	Bijlage 1
Type	Luchtfoto
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied en sleuven
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	28/09/2017
Plannummer	Bijlage 2
Type	Sleuevenplan
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied en sleuven
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	28/09/2017
Plannummer	Bijlage 3
Type	Sporenplan
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied, sleuven en sporen
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	28/09/2016
Plannummer	Bijlage 4
Type	Assessment materiaal
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied, sleuven en sporen
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	29/09/2016
Bijlage	Bijlage 5
Type	Beschrijving referentieprofiel
Onderwerp	Bodemprofiel
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	29/09/2016
Bijlage	Bijlage 6
Type	Sporenlijst
Onderwerp	Sporen
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal

Datum	29/09/2016
Bijlage	Bijlage 7
Type	Vondstenlijst
Onderwerp	Vondsten
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	29/09/2016
Bijlage	Bijlage 8
Type	Fotolijst
Onderwerp	Foto's
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	29/09/2016

Meer informatie is tevens beschikbaar via het digitale registratiesysteem:

http://monarcheo.be/web/monument/archeologie/home/home?globals=%7B%22ProjectId%22%3A%22ed4a1e4a-d386-4301-8b25-a68e00ebc430%22%7D

Wortegem Rijborgstraat - verslag van resultaten proefsleuven
Bijlage 1: luchtfoto
Vergunningsnummer: 2017I116

MONUMENT VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende
- projectgebied
- zone verder onderzoek

N

0 30 60 90 120 150 m

Aangemaakt op: 28/9/2017

173000

88500

Wortegem Rijborgstraat - verslag van resultaten proefsleuven
Bijlage 2: Sleuvenplan
Vergunningsnummer: 2017I116

MONUMENT VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

173000

88500

Rijborgstraat

656E0
618D0
617B0
620A0
622_0
630C0
634N0
634M0
559_0
560_0
634H0
616B0
610D0
610B0
621_0
625F0
561_0
604C0
605_0
604B0
623_0
562_0
563_0
593A0
573C0

Legende
- projectgebied
- zone verder onderzoek
- Sleufwand

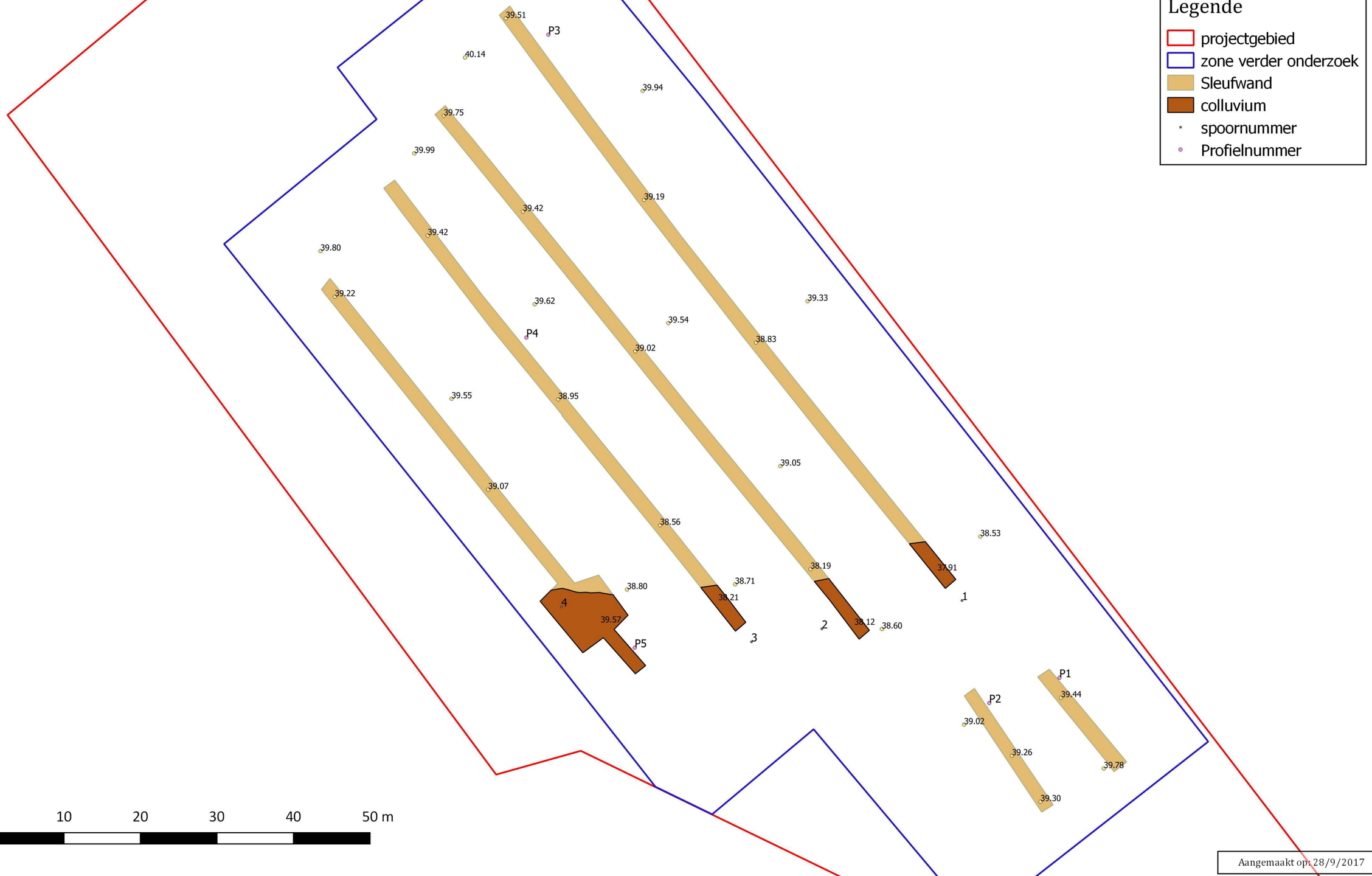
N
0 30 60 90 120 150 m

Aangemaakt op: 28/9/2017

Wortegem Rijborgstraat - verslag van resultaten proefsleuven
Bijlage 3: Sporenplan
Vergunningsnummer: 2017I116

MONUMENT VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Aangemaakt op: 28/9/2017

ASSESSMENT MATERIAAL WORTEGEM RIJBORGSTRAAT

1. Administratieve gegevens

Provincie: Oost-Vlaanderen
Gemeente/deelgemeente: Wortegem-Petegem, deelgemeente Wortegem
Site: WORI17, 2017I116
Inventarisnummer(s): 1
Datum: 26/09/2017
Erkend archeoloog: Thomas Apers
Uitvoerder assessment: Matthias Galloo, Christof Vanhoutte

2. Omschrijving opdracht

De geplande werken hebben betrekking op het bouwen van een onderkelderde zeugenstal en betonverharding rondom. De volledige oppervlakte van de stal zal onderkelderd worden. Het projectgebied is bij benadering 12 760m²; de stal zal een oppervlakte van ca. 5820m² bedragen. De verhardingen zullen een oppervlakte van ca.2220m² beslaan. Circa 8040m² zal verstoord worden door de geplande werken. Voor de bouwwerken starten, wordt de grond ter hoogte van de te bouwen stal genivelleerd. Hoger gelegen delen worden afgegraven, lager gelegen delen worden opgehoogd. Het niveau waarop het terrein wordt gelijk gelegd bedraagt ca. +39,1m TAW; dit wil zeggen dat er maximaal ca. 0,9m wordt afgegraven en maximaal 0,9m wordt opgehoogd. Alle afgegraven grond wordt gebruikt voor het ophogen, er zal m.a.w. geen grondoverschot zijn. Over het volledige oppervlak van de stal wordt een vloerplaat met een dikte van ca.18cm gelegd. Er wordt tot 1,68m onder het nieuwe maaiveld uitgegraven om deze aan te leggen. Plaatselijk wordt tot 2,68m onder het nieuwe maaiveld gegraven, voor het aanleggen van de centrale gang (zie zwarte stippellijn op bijlage 4 en figuur 1). De funderingen zullen bestaan uit sleuffunderingen die de contouren van de stal volgen. Deze worden onder de vloerplaat aangelegd en hebben een diepte van 50cm. Dit wil zeggen dat langsheen de contouren van de stal een bodemverstoring van 2,18m wordt verwacht. De bestaande betonnen rioleringsbuis (zie paarse lijn op bijlage 4 en figuur 1) wordt uitgebroken en vervangen door een nieuwe pvc-buis. De huidige buis heeft een diameter van ca. 30cm en zit op een diepte van 50cm ten opzichte van het maaiveld. De diepte van de nieuwe aan te leggen buis is op heden niet gekend. Voor het aanleggen van de betonverharding rondom de stal wordt een bodemverstoring van ca. 25cm ten opzichte van het maaiveld verwacht.

Aangezien op basis van de bureaustudie niet duidelijk was of er zich al dan niet een archeologische site bevond binnen het projectgebied werd voorgesteld om een archeologische prospectie in de vorm van proefsleuven uit te voeren. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen).

3. Assessment aardewerk S4

3.1 Context en tafonomie

Werkput/zone: Proefsleuf 6
Spoornummer: 4
Stratigrafie en relatie met andere sporen: Het spoor betreft een opvullingspakket van een oude (rest)geul bestaande uit sediment afkomstig van hoger op de helling.
Inventarisnummer(s): 1
Context: opvullingspakket
Uitvoerder assessment: Matthias Galloo, Christof Vanhoutte
Tekening: /
Foto:

Figuur 1: wandscherven in grijs aardewerk.

3.2 Methodiek

Scherf gewassen, gedetermineerd en gewogen.

3.3 Verzamelwijze

Gerecupereerd bij aanleg van het vlak.

3.4 Inventaris

Inschatting van de hoeveelheid materiaal per soort en groep: weinig (106g)
Groep: grijs aardewerk
Homogeniteit/heterogeniteit: homogene context
Fragmentatiegraad: Zeer gefragmenteerd, verschillende wandscherven
Vormenspectrum: niet te bepalen
Deklagen en decoratie: /
Stempels en andere merken: /
Dateerbare elementen: /
Productiesporen: /
Slijtage, brand- en kooksporen, voedselresten: /
Bewaringstoestand: matig
Aanvullende opmerkingen: vrij zandige verschraling

3.5 Interpretatie en aanbevelingen:

Datering: volle middeleeuwen
Tafonomische groep: Huishoudelijk afval
Argumentatie en opmerkingen: de weinige gebruikssporen wijzen erop dat het huishoudelijk afval betreft. De context waarin het aardewerk gevonden is wijst erop dat het aardewerk na het gebruik kapot gegaan is, weggegooid en daarna bij erosieprocessen in het dieper liggende dal beland is.
Wetenschappelijk potentieel: Het aardewerk is bruikbaar voor een datering van de laatste opvullingsfase van de oude(rest)geul.
Verder onderzoek nodig? Nee, enkel basisverwerking
Conservatie nodig? Geen specifieke maatregelen nodig
Aanvullende opmerkingen: /

Bijlage 5: profielbeschrijving profiel 3

Projectcode:	2017I116		**Coördinaten:**	X: 88379,29, Y: 172925,22			
Type onderzoek:	Proefsleuven		**Hoogte:**	+39,94m TAW			
Datum:	25/09/2017		**Classificatie:**	Sdc en Scc			
Het weer:	Zonnig en droog			lemige zandbodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont			
Assistent-Aardkundige:	Christof Vnhoutte		**Landgebruik:**	grasland			
methode/techniek:	nvt	nvt	**Vegetatie:**	nvt			
diameter/raai:	nvt	nvt	**grondwater:**	nvt			

Profiel	**Horizont**		**Diepte** (cm)		**Onderkant**	**Ondergrens**	
Nr.	**Nr.**	**Symbool**	**begin**	**eind**	**bereikt**	**duidelijkheid**	**regelmatigheid**
P3	1	A(p)	0	44	ja	scherp	regelmatig
P3	2	B	44	52	ja	scherp	regelmatig
P3	3	C	52	/	nee	/	/

Kleur		**Vlekken**				**Stratificatie**	**Kalk**
visueel	**Munsell**	**Type**	**Kleur**	**Frequentie**	**Helderheid**		
dGR		/	/	/	/	nee	nee
lBR		bioturbatie	dGE	nvt	nvt	nee	nee
lBR-GE		OX	oranje	weinig	/	nee	nee

Structuur			**Vochtigheid**	**Textuur**			**Andere**
gradatie	**type**	**grootte**	**(D/V/N)**	**Code**	**zandfractie**	**methode**	
matig	brokken	groot	D	nvt	nvt	Manueel	
zwak	korrel	klein	D	L	Z2	Manueel	
zwak	korrel	zeer klein	D	L	Z2	Manueel	

Spoornummer	Interpretatie	Werkput
1	depressie	3
2	depressie	4
3	depressie	5
4	depressie	6

Inv nr	Spoor	Materiaal	Technische groep	Verzamelwijze	Datering periode	Wanden
1	4	aardewerk	grijs	aanleg vlak	Volle Middeleeuwen	14

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE

Wortegem - Rijborgstraat 2017

BIJLAGE FOTOLIJST

Monument
Vandekerckhove N.V.

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Auteurs: Vanhoutte Christof
Galloo Matthias

Redactie: Thomas Apers

DSCN4458.JPG - Spoornummer(s): 4 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//1

DSCN4457.JPG - Spoornummer(s): 4 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//1

DSCN4456.JPG - Spoornummer(s): 4 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//1

DSCN4455.JPG - Spoornummer(s): 4 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//1

DSCN4454.JPG - Spoornummer(s): 4 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//1

DSCN4453.JPG - Spoornummer(s): 4 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//1

DSCN4452.JPG - Spoornummer(s): 4 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//1

DSCN4451.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//1

DSCN4450.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//1

DSCN4449.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//1

DSCN4448.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 5 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//1

DSCN4447.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /5//1

DSCN4446.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /5//1

DSCN4445.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /5//1

DSCN4444.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /5//1

DSCN4443.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /5//1

DSCN4442.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /5//1

DSCN4441.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//1

DSCN4440.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//1

DSCN4439.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//1

DSCN4438.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 2 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

DSCN4437.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 2 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

DSCN4436.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 2 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

DSCN4435.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 2 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

DSCN4434.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

DSCN4433.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

DSCN4432.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

DSCN4431.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

DSCN4430.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

DSCN4429.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

DSCN4428.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

DSCN4427.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

DSCN4426.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

DSCN4425.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//

DSCN4424.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//